

Maribor, decembra.

Deseti dan ofenzive

BOJI NA KATALONSKI FRONTI SE NADALJUJEJO — SILOVIT LETALSKI NAPAD NA BARCELONO

Ze parkrat smo poudarili, da je v evropskih problemih ključ situacije v Londonu, tem centru evropske zdrave pameti in predvsem centru evropskih financ. V Londonu za enkrat še vlada bolj protiruski kot germanofilski človeški krožek lady Astorjev; njegov predsednik sir Neville Chamberlain je angleški premier. Morda bodo Chamberlainovo politiko označili v zgodovini za Voltairjevim stavkom »deluje povsod, da ne bi napravil ničesar odločilnega«. Toda trenutno ni važen veliki račun, ki vodi Chamberlainovo zunanepolitično delovanje. Za nas so važnejše bližnje posledice angleške politike. Ali bo angleška zunanja politika ohranila dosedanja Chamberlainova smer, v kateri vidimo samo koncesije osi Rim-Berlin?

Pričeli trije meseci po Monakovem so neverjetno izpremenili Anglijo. Samo prvi trenutek je bilo videti, da bo Chamberlainu pripadla laborika rešitelja mira. Reakcija proti Monakovem je takoj prišla do izraza v odstopu Duffa Cooperja in v debati v parlamentu, kjer je bila mnogo močnejša kot v Franciji. V Bourbonški palači je glasovalo samo 74 poslancev (komunisti in de Kerillis) proti Monakovem, v Angliji 160 (obe zbornici števila približno 610 poslancev). V Franciji so socialisti glasovali za Monakovo, v Angliji laburisti proti njemu. In pri tem je treba upoštevati, da Anglija ni imela napram Češki nobenih obveznosti (razen splošnih iz pakta Zveze narodov), da Anglija ni gradila na češki meji Maginotove linije. In predvsem, da angleška politika v zgodovini nikoli ni bila zainteresirana na Češke; tradicionalni moment je v deželi, ki vodi za desetletja in celo stoletja, ogromne važnosti.

Monakovo je v Angliji takoj izgubilo nimbus mirovne sprave. In takojšen odgovor Anglije je bil — oboroževanje. Od Monakova sem se debate v angleškem parlamentu tičejo samo dveh. Točneje rečeno samo enega vprašanje — zunanje politike (v ožjem pomenu besede) in oboroževanja. Dočim je obstajalo vprašanje oborožitve za Anglijo do poslednjega desetletja samo v tradicionalni obliki oborožitve na morju in povečanju zlatega zaklada Bank of England, so ti časi sedaj definitivno minili. Danes gre v Angliji predvsem za oborožitev v zraku. Postavljala se pa tudi vprašanje obvezne vojaške službe, za katero so se izjavili v spodnji zbornici posamezni zastopniki vseh strank, skrajne desnice in laburistov. Toda govorili so le kot posamezniki. Anglija je bržkone še daleč od tega, da bi prelomila z zgodovino.

Chamberlainova vlada je iznašla majhno povečanje angleških kopnih sil z uvedbo novega sistema prostovoljnega vpisa v armado; vojaški pouk obiskujejo ti prostovoljci v miru. S tem pa niso zadovoljni člani Chamberlainove vlade sami; 19. decembra so napravili trije državni podtajniki Chamberlainu predstavo, v kateri so izjavili svoje pritožbe proti ministrom narodne obrambe, zahtevali njihov odstop in razširitev Chamberlainove vlade že pred potovanjem v Rim.

Se mnogo močnejša in ostrejša kot v parlamentu je reakcija proti Monakovem v angleškem javnem mnenju. Prav iz angleške puritanske tradicije izhaja izredno kampaanja, ki jo vodi že dva meseca proti antisemitizmu in protiruskim gibanjem. In povprečen angleški boljši kot pred vojno. Povsod napadi in letalski napadi na obrambo veliko.

Ali bodo »antimonakovci« v celoti uspeli? V spodnji zbornici števijo poleg delavske in liberalne stranke v celoti vrsto uglednih konzervativcev iz krožka vojvodinje Atholke z Edenom, Winstonom Churchillom in Duffom Cooperjem na čelu, v lordski zbornici je njih vodja lord Cecil. Vsekakor že imajo in bodo v se-

PARIZ, 2. januarja. Boji na katalonski fronti so se nadaljevali tudi v soboto in nedeljo z nezmajšano srditostjo. Republikanci so prešli na dveh mestih v protiofenzivo in se jim je posrežilo na nekaterih mestih izravnati omajano fronto. Včeraj so pričeli nacionalisti zopet srdito napadati skoraj na vsej fronti. Posebno nevaren je za republikance nacionalistični pritisk pri Cabaceji, vendar so njihovi položaji še vedno trdni. V Barceloni naglašajo, da se opaža pri nacionalistih po 10 dneh napadov že delna utrujenost in nerazpoloženost zaradi neuresničenih pričakovanj, da bo Katalonija že do Novega leta sloboda.

RIM, 2. jan. Italijansko častništvo hvali uspehe italijanskih prostovoljcev v Španiji in pravi, da imajo največji zaslug za uspeh ofenzive generala Franca. Nekateri listi prinašajo v detajlih posamezne

prizore iz bojev v Španiji.

BARCELONA, 2. januarja. Nacionalistični letalski napad na Barcelono 31. decembra je bil najslavnejši od onega 19. marca lani. Ubilih je bilo 62 ljudi, večina civilistov, še več jih je pa bilo ranjenih. Okoli 30 hiš je bilo popolnoma porušeno.

BARCELONA, 2. januarja. Avala. Havas poroča: Francoški poslanik pri republikanski vladi je imel včeraj popoldne 45 minut trajajočo konferenco s predsednikom vlade Juanom Negrinom, ki je bila, kakor se zatrjuje, posvečena razpravi o vojaškem položaju republikancev.

SALAMANCA, 2. januarja. Avala. DNB poroča, da je general Franco osebno obiskal posamezne postojanke katalonske fronte. Vojski so ga sprejeli povsod z velikim navdušenjem.

Nemčija zahteva pariteto

NA BERLINSKEM SESTANKU MED ZASTOPNIKI ANGLEŠKE IN NEMŠKE ADMIRALITETE SE NI BIL DOSEZEN DOKONČNI SPORAZUM.

BERLIN, 2. januarja. O angleško-nemških pogajanjih glede razmerja med Anglijo in Nemčijo pri oboroževanju na morju se izve, da v Berlinu še ni bil dosežen dokončni sporazum. Angleška delegacija se je vrnila v London s predlogi Nemčije, ki jih mora odobriti šele angleška vlada. Kakor se zatrjuje, je Nemčija predložila zahtevo po popolni pariteti

glede podmornic. Pariteto zahteva z motivacijo, da mora povečati število svojih enot zaradi naglega pomorskega oboroževanja sovjetske Rusije in drugih vzrokov. Kakšni so ti drugi vzroki, ni bilo mogoče izvedeti. Kakor se zdi, bodo v Londonu pristali na pariteto glede podmornic, zahtevali pa na drugi strani omejitve glede ostalih vrst bojnih ladij.

Csakyjev novoletni članek

MADŽARSKA ZVEŠTA OSI RIM-BERLIN. — GOSPODARSKO PRVENSTVO NEMCIJE V SREDNJI EVROPI. — PRIJATELSTVO Z JUGOSLAVIJO.

BUDIMPEŠTA, 2. januarja. Havas. V »Pester Lloyd« objavlja zunanji minister grof Csaky članek, v katerem ugotavlja, da je Zveza narodov že 10 let v krizi, ki ji jemlje vedno bolj vsak pomen. Dalje govori o protikomunističnem paktu in pravi, da se kristalizira svetovno javno mnenje okoli dveh idej in vsako se mora v tem opredeljevanju odločiti: za red in civilizacijo ali za nered in boljševizem. Madžarska se je odločila za os Rim-

Berlin in priznava tudi Nemčiji gospodarsko prvenstvo v srednji Evropi. Razen tega si želi Madžarska prijateljstvo z Jugoslavijo in dobre odnose z vsemi drugimi sosedmi. Nasproti zahodnim veličam stoji na stališču sodelovanja. Glede novega leta je Csaky optimističen, čeprav ne prikriva, da nam lahko prinese tudi nove tekoče. Ob koncu članka izraža željo po miru, kajti generacija, ki je preživela svetovno vojno, si ne želi novih strahot.

Slovaške manifestacije

NA SILVESTROVO JE VES SLOVAŠKI I NAROD MANIFESTIRAL ZA SVOJE BRATE NA MADŽARSKEM

BRATISLAVA, 2. januarja. Na Silvestrovo je priredila vsa Slovaška pod vodstvom formacij Hlinkove garde velike manifestacije za preganjane Slovake pod Madžari. Po vseh mestih in večjih krajih so bila zborovanja z manifestacijami, pri katerih so sodelovala vsa društva itd. Po cerkvah so bile zadušnice za umorjene Slovake v odstojnem ozemlju. Problemu tega ozemlja so bile posvečene dalje vse številke slovaških

listov in izdane še druge publikacije. Propagandni material s posebno spomenico je bil poslan tisku vsega sveta. Zaradi teh manifestacij je Madžarska znova intervenirala v Pragi in Bratislavi z obrazložitvijo, da ovirajo taki dogodki konsolidacijo dobrih sosedstvenih razmer. Kakor na prvo, tako tudi na drugo intervencijo Madžarska še ni dobila odgovora.

Raz lor med Kitajci

VZNEMIRNENJE V ČUNGKINGU. — VANGČINGVEJ IMA PRISTASE V PRESTOLNICI IN MED ČANGKAJSKOVIMI GENERALI.

ČUNGKING, 2. januarja. V novi prestolnici se svobodne Kitajske Čungkingu, je vzbudila poslanica prejšnjega ministrskega predsednika Vangčingveja maršala Čangkajsku, v kateri ga poziva, naj se prične pogajati z Japonci za sklenitev mira, veliko vznemirjenje. Ze za Silvestrovo napovedani odgovor kitajske vlade na to poslanico, še doslej ni bil izdan. Tu se zatrjuje, da pomeni Vangčingvejeva akcija izdajo kitajske stvari. Vangčingvej je od-

potoval v Hongkong pod pretezo, da se gre zdraviti, sedaj se je pa izkazalo, da je bil namen tega njegovega potovanja rušenje Čangkajske. Dasi se v vladnih krogih taji, je vendar res, da ima Vangčingvej tudi v Čungkingu in med Čangkajskovimi generali mnogo pristavev, ki so za sklenitev mira. Obstaja zato nevarnost razdora med Kitajci, ki bi bil lahko usoden.

ljeni voditelji opoziciji. In zato je odšel Eden na »privatno potovanje« v Združeno državo in bil sprejet v Bell hiši.

Ali bodo »antimonakovci« v celoti uspeli? V spodnji zbornici števijo poleg delavske in liberalne stranke v celoti vrsto uglednih konzervativcev iz krožka vojvodinje Atholke z Edenom, Winstonom Churchillom in Duffom Cooperjem na čelu, v lordski zbornici je njih vodja lord Cecil. Vsekakor že imajo in bodo v se-

večji meri imeli vpliv na angleško zunanjo politiko v smislu one koncepcije, ki jo najlepše označuje zgodovinski govor Duffa Cooperja 3. oktobra v spodnji zbornici: takrat (t. j. v svetovni vojni), kot pretekli teden, smo se borili, da bi preprečili brutalno, nasilno nadvlado na evropskem kontinentu, nadvlado, ki bi značevala mednarodne pogodbe, zakone narodov in dolžbe morale.

J. F. (Pariz).

Poljska grozi z odsejitvijo Čehov

VARŠAVA, 2. januarja. Na Silvestrovo so se dogodili novi incidenti na novi češko-poljski meji, pri katerih je bilo več oseb ranjenih. Poljska vlada je izdala objavo, v kateri grozi, da bo nasilno odsešla s Tješinskega vse Čeha, ako se bodo taki incidenti ponavljali.

Protiangleške demonstracije v Egiptu

KAHIRA, 2. januarja. Prihod arabskih voditeljev iz Palestine, ki so bili izpušeni iz internacije na Seyhelih, so izkoristili v Egiptu za velike manifestacije za arabsko stvar v Palestini. Manifestacije so se spremenile tudi v demonstracije proti Angliji.

AMERIKA IN JAPONSKA

WASHINGTON, 2. januarja. Havas. Zunanje ministrstvo objavlja, da je poslanik USA v Tokiu izročil japonski vladi noto, v kateri Združene države kategorično odklanjajo priznanje Japonski, da bi »ustvarila na Kitajskem nov red«. Ta nota je odgovor na japonsko noto glede japonskega stališča do »odprtih vrat« na Kitajskem. Amerika ne bo priznala nobenega položaja, ki ne bi nastal po mednarodnem sporazumu.

NEZADOLVOLJSTVO V RUSIJI

MOSKVA, 2. januarja. DNB. Novi Stalinski socialni zakoni so maelati pri ruskem delavstvu na velik odpor in nezadovoljstvo. Značilno za razpoloženje v sovjetski Rusiji je dejstvo, da je poveril Stalin z uveljavljanjem novih zakonov vrhovnega državnega tožila Višinskega.

POLJSKA OB NOVM LETU

VARŠAVA, 2. januarja. Poljski tisk je naglasil v novoletnih razmišljanjih nujno potrebo po slogi in sodelovanju vsega poljskega naroda. Obenem so pa naglasili listi tudi nujnost rešitve židovskega vprašanja. Zide je treba prisiliti, da se izsele iz Poljske.

PONCET O POLOŽAJU

RIM, 2. jan. Reuter. Francoski veleposlanik François-Poncet je imel na člane francoske kolonije v Rimu nagovor, v katerem je dejal, da ne bi bil odkrit, če bi dejal, da so vse nevarnosti odstranjene. Era krize še ni minila.

SPREJEM PRI HACHI

PRAGA, 2. januarja. Na Hradčanih je bil včeraj običajni novoletni sprejem pri prezidentu dr. Hachi, ki se je vrnil iz Slovaške.

SLOVAKI PROTI KOMUNIZMU

BRATISLAVA, 2. januarja. Slovaška vlada je razpustila komunistično strokovno zvezo.

ČEŠKA DOBI ŽIDOVSKI ZAKON

PRAGA, 2. januarja. Kakor se zatrjuje na poučenem mestu, se že izdelujejo predlogi za židovski zakon na Češkem. Najprej bodo odstranjeni vsi Zidje iz javnih služb, zlasti iz šolstva in tudi iz vojske. Odstotek Židov v svobodnih in drugih poklicih bo določen v sorazmerju s celotnim številom Židov na Češkem.

UMOR NA KITAJSKEM

TOKIO, 2. jan. V Tientsinu je bil umorjen predsednik trgovske zbornice Vang, ki se je zadnje čase zavzemal za boljše odnose med Kitajci in Japonci.

POTOVANJE ANGLEŠKIH SUVERENOV

LONDON, 2. januarja. Angleški kraljevski par je sklenil, da bo ob priliki potovanja v Kanado obiskal tudi Novo Fundlandijo.

NOVI TRGOVINSKI ODNOSI ANGLIJE Z USA

LONDON, 2. januarja. Včeraj se je uveljavila nova trgovinska pogodba med Anglijo in Ameriko. Ob tej priliki je delal angleški finančni minister sir Simon, da je perioda krize minila, čeprav mednarodni politični položaj še vedno ovira porast splošne gospodarske konjunkturo.

NOV LETALSKI REKORD

TRIPOLIS, 2. jan. Dva nemška letalca sta potokla svetovni rekord za lahka letala. Preletela sta brez pristanka prgo od Tripolisa do Gajara v Indiji.

Vremenska napoved. Večina oblakov, mestoma padavine, v nižini mrzlo, na gorah južno vreme. Kasneje jasno.

Borza. Curih, 2. januarja. Devize. Beograd 10, Pariz 11.645, London 20.58, New York 443.50, Milano 23.325, Berlin 177.75, Praga 15.175.

Novice

Slovenski učitelji v borbi za svoje interese

Naši učitelji so pionirji slovenskega kulturnega napredka in so radi tega ne nadomestljivi člen v verigi delovnega ljudstva. So to delavci na obče prosvetnem, na vzgojnem in gospodarskem polju; sploh so udeleženi na celotnem pripravi aktivnosti družbene zajednice z imenom slovenskega naroda.

Radi važnosti tega kulturnega činitelja za slovensko narodno skupnost, je pač neobhodno potrebno, da je učitelj v vprašanju svojega lastnega življenjskega obziranja popolnoma osiguran, tako da mu ne bi bilo treba nikdar pehati se za kruhove drobtinice izven delovnega območja svoje službe. Takšna trdna podlaga je za narodnega učitelja nujna, če se hoče ves in pa uspešno posvetiti poklicnemu delu.

Zal pa moramo pribiti dejstvo, da je položaj slovenskega učitelja vse prej kot rožnat; slovenski narodni vzgojitelj prav za prav gromotno, moralno in kulturno ne napreduje, marveč pod silo razmer življenja. Tega se pripadniki učiteljskega stanja dobro zavedajo in se zato borijo za isto, kar jim po vsej pravici pripada.

V prvi vrsti gre učiteljem za zboljšanje materialnega položaja, kajti njihove plače in pa cene življenjskih potrebščin niso v pravilnem razmerju, radi česar se je zadolžilo v zadnjih letih učiteljstvo pri denarnih zavodih, privatnikih in na hipotekah (teh dolgovi je najmanj!) za okrog 15 milijonov dinarjev, kar je ugotovila lanskoletna anketa. To pomenja, da pride na posameznega slovenskega učitelja približno 3750 dinarjev dolga in to v prvi vrsti na mlajše zakone.

Uradniški zakon iz leta 1931, je uredil plače tako, da so precej odgovarjale takratnim zelo visokim cenam na vseh tržnicah. Toda pozneje — 1. 1935. — so plače padle vzporedno s padcem tržnih cen; te poslednje pa so si v 1. 1937. in 1938. znatno opomogle in sicer za celih 30%. Če bi s porastom cen življenjskih potrebščin rastle tudi plače, bi ostalo tu neko ravnotežje. To pravilno reguliranje dohodkov pa se ni izvrševalo dosledno, čeprav so po uradnih vestih v zadnjih letih narasle hranilne vloge za 2 milijardi dinarjev, ves naš narodni dohodek za 10 milijard dinarjev, vrednost znanje trgovine za milijardi in kar je najbolj važno, je to, da primanjkljaja v državnem proračunu sploh ni več, ampak je dosežen

celo preseček 200 milijonov din.

Če je stanje takšno, zakaj se potem prejemki ne zvišajo, saj je bilo 1. 1935. odtenjenih učiteljskih družin 10 do 16%, vrnjenih pa leta 1937. le 5 do 8%? Nikakor namreč ni pravilno in zdravo razmerje 30%, kolikor znaša zvišanje cen, proti 5 do 8%, za kolikor so poskočile plače.

To nesorazmerje bje v očeh, posebno še sedaj, ko je draginja skoraj enaka oniz leta 1931. Slovenski učitelj radi tega upravičeno zahteva izboljšanje gromotnega položaja, kajti sicer bo razdalja med njim in kulturnimi dobrinami vedno večja, kar bo v veliko škodo njemu samemu in seveda nič manj kulturni rasti našega naroda.

Slovensko učiteljstvo pa se bori tudi za stalnost na službenem mestu. Zaveda se namreč, da bo mogel samo tisti učitelj, ki bo dalje časa v enem kraju in bo tamkajšnje razmere do dobrega spoznal, mnogo lažje in uspešneje delati za narodni napredek, kakor pa zamore to današnji učitelj. V interesu slovenskega ljudstva je torej, da dobi učitelj možnost, ustaliti se na enem mestu.

Naše učiteljstvo zahteva nadalje odpravo »celibata«. Slovenska žena je prinesla dober del k slovenski gospodarski in kulturni zgradbi!

Nič manj važne niso zahteve učiteljev po avtomatičnem napredovanju, postopanju in premetitvah, izboljšanjem socialnem zavarovanju učiteljskih družin, po izboljšanju izobraževalnih možnosti itd.

Slovensko učiteljstvo, ki je izmed inteligentnih slojev našemu ljudstvu najboljše, dela s tem, ko se bori za svoj lasten materialni položaj, tudi za narodni napredek, ki se mu bo lahko posvetilo z večjo silo in veseljem šele takrat, ko bodo odpadale vsakdanje moreče skrbi. V tej borbi pa veljajo tudi učiteljstvu za popotnico in bodrilo besede, ki jih je izpregovoril minister Cvetkovič jugoslovanskim ženam na njihovem zborovanju: Čim večja bo borbenost in odločnost, tem več bo doseženo! Nikomur se nič ne poklanja. Zahtevati in vzeti je treba!

V tem smislu pa naj vsa slovenska javnost, ki sta ji mar zdrava vzgoja naše mladine in močna rast slovenske kulturne stavbe, odločno podpre stremeljenja naših vzgojiteljev!

Zborovanje vodnih zadrug Jugoslavije

V Novem Sadu je bilo zborovanje Zveze vodnih zadrug Jugoslavije, ki so mu prisostvovali številni delegati iz cele države, Naloga Zveze, ki obstaja že 20 let, je skrb za uspešno delovanje vodnih zadrug, ki jim je dolžnost, skrbeti in zagotoviti uspešno žetev na prostoru večjem od 1 milijona orolov zemlje, vzdrževati red na žrpalnih postajah, v kanalskem omrežju in regulirati vode, s čimer je v zvezi pridobivanje nove plodne zemlje. Za uspešnejše delovanje vodnih zadrug bo v najkrajšem času ustanovljen v Novem Sadu pedološki zavod. Resorno ministrstvo pripravlja novo zakonodajo, na kateri bo zgrajeno bodoče delovanje vodnih zadrug Jugoslavije. Zveza si tudi prizadeva, da bi država osnovala melioracijski fond, ki bi podprl delo na zemljišču tam, kjer bi bilo potrebno.

Kako so bo Slovenija udeležila svetovne razstave v New-Yorku

Kakor je že objavljeno, se vrši prihodnje leto v New Yorku svetovna razstava, kjer razstavlja tudi naša država. Razstava je zamišljena tako, da se bo prikazala Jugoslavija kot celota, ne pa tako kakor si je marsikdo zamišljal deljeno po pokrajinah. Navzle temu bodo lahko prišli posamezni deli države prav leno do izraza, ker bode v 40 oddelkih dovolj prilike za sodelovanje. Predvsem bode to v velikem oddelku za turizem, kjer se bode lahko prikazalo v slikah vse naše ožje domovine. Izbrati naj se tudi slike iz onih krajev, ki so dali največ izseljencev predvsem iz Bele krajine, da

nik, ki bi bil zgrajen na razširjenem naspisu in nekoliko višji od ceste, bi varoval pešce pred vožlji in blatom ter privabil mnogo Celjanov v to smer.

Vlom v Slovenjem Gradcu

V stanovanje Angele Margaritove, žene inženirja, zaposlenega v Abesiniji, so na drzen način vlomili tatovi v času njene odsotnosti. Gospa je stanovala v hiši lončarja F. Lobeja. Vlomilci so temeljito preresetali celo stanovanje in odnesli zlatnine in drugih dragocenosti za kakih 30.000 dinarjev. O vladu je bila obveščena mariborska policija, ki je ukrenila vse potrebno, da zasledi storilce.

Drzen vlom v pujski davčni urad

Ptujska kronika menda še ne pomni tako velikega vloma, kakršen je bil izvršen v noči na Silvestrovo v tamošnji davčni urad. Vlomilci so vdrl v železno blagajno, železno omaro in ročno blagajno. Odnesli so vrednostnih papirjev in denarja v celotni vrednosti 319 tisoč 875 din. Davčni urad je v prostorih sodišča, in vlomilci so prišlih vrata odprli s pomarejenim ključem, kakor tudi vrata v 1. nadstropju. Tu pa so se znašli pred veliko oviro — masivnimi železnimi vrati blagajniških prostorov. Izrezali so v njih odprtino, ki so skozi njo zlezli v sobo, kjer so pobrali vse, kar se je dalo

»Zelena smrt«

odnesti. Zanimivo je, da so vlomilci — mogoče pa je bil samo eden — delali z rokavicami. Očitno je tudi, da so storilci prav dobro poznali vse razmere v uradu, kajti dejanje so izvršili z izredno spretnostjo.

Zjutraj celo sluga sodišča ni ničesar opazil; šele njegova žena, ki je prišla za njim, je spoznala, da je bilo vlomljeno. Obveščen je bil takoj še davčne uprave ter pujske in mariborske policije. Iz Maribora je prišel daktiloskop Grobin, ki pa ni mogel ničesar bistvenega ugotoviti, ker se je vlomilec posluževal gumijastih rokavic. Prebivalstvo se opozarja, naj bo previdno do vseh, ki bi prodajali koške, ki so jih vlomilci veliko količino ukradli.

Lepa mladinska prireditel v Celju

Podmladka Jadranske straže na deški in deški meščanski šoli sta pripravila za Stefanovo v Mesnem gledališču Golčovo božično igrano »Peterčekove poslednje sanje«. Sodobno nakazana socialna in narodna nota je dala igri pomen in vsebino. Ni to igra, ki hoče ustvariti pred gledalci s čarobno scenografijo, kostumi ni svetlobnimi efekti neko pravljico okolje, odmaknjeni od sveta in njegovih problemov, temveč igra, ki hoče baš s temi sredstvi probleme le podčrtati in jih približati gledalcem. To so pridelili razumeli in na odrs so zaživeli živi ljudje, predstavniki hotenja in hrepenenja našega ljudstva po kralju Matiažu, narodni svobodi in socialni pravičnosti. Posebno se je odlikoval Peterček s svojo pristno in iskreno otroško dušo. Nekaj motivov bi moglo biti podčrtanih še ostreje, vendar je mogel biti vsakdo zadovoljen. Režiser strokovni učitelj g. Josip Tomažič je moral vložiti v delo mnogo truda, da je pripravil primerno scenografijo in ustvaril iz igralcev enoto.

o. Čebelarški strokovnjak v Ljutomeru. Kleparski mojster g. Teodor Verbnik iz Ljutomerja je odličen slovenski čebelar. Ima vzorno urejene čebelnjake, ki jih je opremlil s lastnimi, doma izdelanimi napravami. G. Verbnik je namreč specialist v izdelovanju čebelarških priprav in menda edini v Sloveniji.

o. Smrt v transilvaniji. V tovarni Woschnag v Šostanju je transilvanija zgrabila delavca Ivana Rednaka in ga s tako silo treščila ob tla, da je bil na mestu mrtve.

o. Kije je poštna vreča s 13.000 dinarji? Med prevozom poštne vreče z voznikom in avtoprevoznikom iz Žužemberga do Stične je neznanom izgubila poštna vreča iz Žužemberga. V vreči je bilo 13.000 dinarjev, 8 priporočenih pism in nekaj navadnih pošte. K sreči so si na pošti zapisali številke tisočakov, ki se glase: K0375/578, Y003/906, B0861/333,

P0183/015, Y0143/014, A2192/198 in A0192/197.

o. V Logatcu je Karol Nagode v družbi dveh prijateljev ogledoval svoj novi samokres. Nešreča je hotela, da je padel in samokres se je sprožil. Krogla je zadela Jakoba Habjana v hrbet, tako da je kmalu izdihnil. — Ni se poleglo razburjenje zaradi tega dogodka, ko je umrla kot žrtev materinstva Ivanka Nagodetova, ki ni prenesla poročnih komplikacij.

o. Med spanjem skoraj zgorela. V Savi pri Sv. Tomažu pri Ormožu se je 4-letna Cilka Munda grela pri peči. Dekletce je zaspalo. Med spanjem se ji je vnela obleka in pričela goriti. Cilka je dobila po celem telesu zelo hude opekline in so jo morali spraviti v bolnišnico.

o. Izzivalce je ubil. Na Rodnem vrhu pri Ptuj je pijani Lovro Vidovič, 26-letni viničarjev sin, pričel izzivati in groziti z odprtim nožem. Ker niso hoteli pretepa, so se tretjejeji umaknili. Popolnoma slučajno je prišel k pijanemu mladeniču 24-letni Viktor Bigec iz Gorice. Vidovič je planil na Bigca in ga podrl na tla. Med ruvanjem je Bigec segel po kolenu in z njim udaril Vidoviča trikrat po glavi, da mu je počila lobanja. Vidovič je nekaj ur kasneje dobljenim poškodbam podlegel.

o. Samomor z gladovanjem. Posestnik Vladislav Tot iz Osjeka je bil pred leti zelo ugleden in premožen človek. Imel je mlado ženo in dva otroka. Kmalu pa se je Tot udal alkoholu. Iz dneva v dan je vedno bolj pijl. Žena in njegovi prijatelji so ga pregovarjali, da pusti pijačo, kar ga je tako potrla, da je sklenil, izvršiti samomor. Odločil se je, da bo stradal do smrti in samo pijl. Tako je tudi storil. Zadnje dni je pil žganje in niti z lepa niti zgrda moža niso mogli pripraviti do tega, da bi kaj zaužil. Te dni je mož od gladi umrl.

o. Zupanjski Don Juan in njegova 35-kg. ljubica. Neki železničar iz Zupanje je odpotoval v Vinkovce na izpit. Doma je ostala njegova mlada žena, ki je zaradi operacije zelo oslaba in tehta samo 35 kilogramov. Zato železničarju niti na misel ni prišlo, da bi ga žena za časa njegove odsotnosti varala. Toda bilo je drugače. Čim je mož odpotoval, se je njegova žena sestala z nekim železniškim uradnikom. Na nesrečo se je mož predčasno vrnil. Dobri ljudje so ga obvestili o ženi pustolovščini. Zato je v spremstvu stražnikov vdrl v spalnico in tam zalotil svojo ženo v objemu drugega. Oba sta bila zelo pomanjkljivo oblečena. Seveda so stražniki oba vklekli in ju v samih spalnih srajcah peljali v občinski zapor.

o. Do težke ljubzenske tragedije je prišlo na Silvestrovo v nekem bogorajskem hotelu. Mehanik M. Andrič je ubil svojo ljubimko, sestro svoje žene, nato pa je pogal se sebi kroglo v glavo. Živel je v odnošajih s sestro svoje žene, ki ga je izkoristila, ko pa ni imel več denarja, ga je zapustila. To ga je pripravilo do obupnega dejanja.

o. Na grobu svojega očeta se je ubil. Na god svojega očeta je sredi noči odšel na očetov grob kostilničar. Gjuro Mihajljevič iz Virovitice. Ko je tako stal ob grobu svojega očeta, je Mihajljevič potegnil samokres in si pogal kroglo v glavo. Sin se je zgrudil na očetov grob in izkrevljal.

o. Ubil, zarocenko, ker je odlašala s poroko. Dinar Antal Erdelj iz subotške okolice se je zaljubljal v lepo 23 letno vaščanko Etelko Feldeid iz Bačke Topole. Dekle je s poroko odlašala, kar je mladeniča zelo razburjalo. Ko je te dni ponovno prošil za skorajšnjo poroko in ni bil uslišan, je Antal potegnil samokres in svojo zarocenko ustrelil. Zenin se je sam javil sodišču.

»Janez, ali si trdno prepričan, da so ti zmešali glavo samo cocktail?«

Maribor

Iz starega v novo leto

MALO KRONIKE O TEM, KAKO SE JE MARIBOR POSLOVIL OD STAREGA IN S SVETIMI MOČMI IN NOVIM UPANJEM PRESTOPIL V NOVO LETO

Silvestrovo

Mestne ulice oživljajo tuji obrazi, namenjeni na osveženje v naše gore, na naše pohorske vrhove in domove, ki so jim že postali potreba vsakoletnega silvestrovanja. Niti Zagreb, niti nekovo Seme ali kateri koli izmed gorjanskih ali vršacev Dolenjskega gričevja jim ne nudijo toliko užitek kot rebri našega granitnega elementa, ki more zadostiti njihovim velikomestnim potrebam. Vsako naslednje leto jih je več, zato bomo poskrbeli, da bo njihova truma prihodnje leto še večja.

Tudi letos ni mogla in smela izostati stara navada, »da se ga požene«. Najlepše in najlažje pa se ga odganja v družbi, kamor so tako ljubezno vabili kratki, a prijetni »Večerniki« oglašili in kjer je bilo preskrbljeno za vse prijetnosti. Poigral sem vlogo revizorja in bežno pokušal v ta in oni lokal: povsod nabito polno, živahno, protti pozni uri naraščajoča razigranost. Sokolska družina se je zbrala v svojih domovih in se poslovila od starega leta s primernim programom. Vsakdo je po svoje pozdravil staro in novo in nestrno čakal one zaključne 12. ure, ki je po že utrjenem pravilu mejnik med starim in novim. Zato nas ta prestop trenutno malo zganje. Ob 12. uri se izpod kulturne koprene pojavi sicer potajena stara dediščina — vražarstva. Če se zgodi to in to; če stopi to in to tako in tako in tako dalje, potem bo itd.

Tako zvana politična omizja so živahno obravnavala s starim političnim letom in ga uvrščala v ta ali oni predal, kakor je pač njihova politična opredelitev. Kar je enim neuspeh in nevarna taktika, je drugim velik uspeh in dalekovidnost. Kaka razlika in nasprotja ob eni sami resnici, ki je tako otupna in zajemljiva! Zato ni največja modrost v besedah, ki se jih radi poslužujejo politični nevturalci z naglasom »Bomo videli«.

Novo leto

Ob 12. uri smo napili novemu letu: zdravju in sreči poedina, oni, ki cenijo narodno občestvo prav toliko kot samega sebe, pa želeli boljše usodo domovini in njenim narodom. V pozni jutranji uri so mnogi dobrovoljci odnesli mačka pod plahto. Zato je bilo v predpoldanskih urah po mestu mrtvo. Toliko bolj pa je oživelo popoldne, ki je bilo posvečeno voščilom, sprehodom in krajšim izletom. Vozovi in sani so brzele v okolico, da poslavijo še ostali del noveletnega dneva in napravijo prognozo novega leta. Zanemljivi pogledi na bodočnost! Pristen meščan, trgovec, uradnik, delavec — vsak gleda naprej z drugačnega vidika in drugačnimi interesi. Zdi se, da je v tem precejšnja babilonija brez vsakega skupnega oslonca. A naj se dogodki raz-

vlijo kakor koli, svoje življenje si bomo morali urediti sami, in to po pameti, uvidenosti, po časi in njegovih zahtevih. Naša notranja obnova je za nas mnogo več kot vsi politični dogodki okrog naših mejnikov. Naša kvaliteta in naše sposobnosti morajo zrasti samo iz nas. V novem letu bi morali preiti iz sredobežnega političnega v sredotežno politično in ostalo udejstvovanje in poskati vsaj eno skupno oporišče. Razlogov za to je vsak dan več. Trenj za fata morganske presteže smo preskusili v preteklem in prejšnjih letih v dovoljni meri in upamo, da se bo to poleglo v velik prilog skupni stvari.

Pozabljeni vlomilec

Preteklo noč je neznan vlomilec pripravljal vlom v Wildenreinerjevo ul. 13. Neznani mlajši možki, ki je bil precej elegantno oblečen, se je okoli polnoči sprehajal pred hišo in oprezoval, kdaj bodo ugasnile vse luči. Videla ga je tudi neka služkinja, ki je slučajno pogledala skozi okno. Vlomilec se je potuhnil in splezal preko ograje na dvorišče. Danes zjutraj so na kletnem oknu šolskega upravitelja našli tri vetriče, ki jih je raztresel vlomilec pozablil vzeti s seboj. Zadeva je prijavljena policiji, ki je uvedla preiskavo.

m. 70-letnico rojstva slavi danes ga. Orovič Marija, bivša restavratorka v Mariboru.

m. Staro-katoliška cerkev. V minulemu letu je bilo v mariborskem okrožju rojenih: 2 dečka in 10 deklic, skupaj 12; umrlo: 3 možki in 2 ženski, skupaj 5; poročilo se je 24 parov; v cerkev sprejeto je bilo 76, za 10 več kot v prejšnjem letu.

m. Zmrznjene pomaranče na Tezmem. Na Tezmem stoji več vagonov, natovorenih z oranžami. V mrzlih nočeh so oranže zmrznile in že gnijejo. Škoda je seveda precejšnja.

m. S strupom v novo leto. V Studenčih se je v soboto ponoči v samonaravnem namenu zastrupil 24-letni Slavko U. Ko so domači opazili njegovo dejanje, so takoj poklicali mariborske reševalce. m. Žigovino sodov so znižali. Ministrstvo trgovine je znižalo žigovino za pregled in žigosanje sodov od 5 na 3 dinarje za vsakihih začetih 10 litrov. Ostanek pod 100 litrov se računa za polnih 100 litrov.

m. Roparski napad v Tomšičevem drevoredu. Ko se je na Silvestrovo vračala kuharica Ivana Godčičeva po Tomšičevem drevoredu domov, jo je iz zasede napadel mlajši možki in ji strgal ročno torbico iz rok ter izginil v noč. Dogodek je videl neki gospod, ki je prišel lov za roparjem. Napadalec je torbico odvrzel.

Kmalu ga je ujel stražnik, ki je v njem spoznal dobrega znanca policije Ivana N. s Pobrežja.

m. Pri smučanju si je zlomil nogo 13-letni posestniški sin Anton Mohorko s Pobrežja. Prepeljali so ga v bolnišnico. m. Pokolji na Silvestrov večer. V neki gostilni v Spodnji Dobravi so veselo silvestrovali. Dobro voljo pa je pokvaril prepir, ki mu je sledil pretep z nožbi. Obležal je delavec Ivan Pivec, ki je dobi po celem telesu mnogo zabodljivcev. Ranjenca so reševalci nemudoma prepeljali v tukajšnjo bolnišnico.

m. Iznanec vlomil v limbuško pošto. Pri raciji, ki so jo priredili študentski orožniki, so prijeli tudi 29-letnega Josipa Planjška iz Podlehnik, ki je osumljen, da je vlomil v limbuško pošto. Planjšek je izgnan iz naše države, zato ga bodo pognali čez mejo.

V. PRIMORSKI PLES

7. januar

Narodni dom

m. Cigan prodaja zlatino. Celjska policija je privedla v Maribor 18-letnega cigana Aleksandra Gartnerja iz slovenjegraške okolice. Cigan, ki se sicer pravičja z violino, je v Celju prodajal dragoceno zlatno pleteno zaplestnico. Policija meni, da izvirja zaplestnico iz vroma v Slovenjgradu, o katerem pišemo na drugem mestu.

m. Aretacija dolgo zasledovanega nasilneža. Včeraj je tukajšnja policija aretirala 46-letnega Antona Arnuša, ki je označen v policijskem glasilniku kot po-hotnež in nasilnež. Oblasti so ga zaradi posilstva v Marenbergu že dolgo zasledovale.

m. Okradena vzgojiteljica. Vzgojiteljica Marija Lindič iz Gosposke ulice 14 je prijavila policiji, da ji je neznan storilec iz predsobe ukradel ročno torbico, v kateri je bilo 110 dinarjev gotovine, dva zlatna prstana s kamni, zlata ovratna veržica s križcem, ogledalo in ženske rokavice.

m. Rabuka v Frankopanovi ulici. Pred neko gostilno v Frankopanovi ulici se je včeraj popoldne zbrala skupina ljudi, ki je opazovala rabuko pred to gostilno, iz katere so vrgli pijanega Maksa D. Ta je v gostilni razgrajal in nadlegoval goste, razbil dve šipi in izžival na pretep. Pri padcu po stopnicah si je razbil čelo in nos.

m. V gostilni se je zgrudil nezavesten brezposelni delavec Franc Slaček iz Slovenskih gorc. Dobil je epileptičen napad. Reševalci so nesrečnega prepeljali v bolnišnico.

m. 603 aretacije je izvršil lani kriminalni oddelk mariborske policije. Med aretiranci je bilo tudi več nevarnih zločincev.

* Tombola. Na osnovi rešitve ministrstva za kmetijstvo se dovoli Sokolu Maribor l. na dan 7. maja 1939, leta velika tombola. V slučaju slabega vremena naslednje nedelje. Ostala društva naj to upoštevajo. — Uprava.

* Kar je prikriti dnevnemu časopisju, najdete v najnovejši dvojini številki Ljubljanskega Zvona. Posvečena je česki kulturi. V njej so našteti in obdelani vsi tisti problemi, ki so pred meseci na važni zgodovinski prelomnici mučili češkega človeka in povzročili žalost in boji tudi nam! Naročite se na Ljubljanski Zvon, ki je po obilici svojega gradiva, po samostojnosti in svobodoljubnosti svojih sotrudnikov vodilna slovenska revija. Letna naročnina din 120.—, plačljivo tudi v mesečnih obrokih po din 10.— (za dake znižana cena din 90.—).

»Zelena smrt«

* Akademski ples 5. I. 1939. pod pokroviteljstvo častnega damskega komiteja priredi Akademski podporni združba.

* Obvestilo. Na trgovski nadaljevalni šoli se začne pouk kakor v vseh drugih šolah v torek, 10. jan.

Nočna lekarniška služba: lekarna sv. Ane, Glavni trg, tel. 20-05; Magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22-70.

Kino

* Grajski kino. Veliki zabavni film Nasmeh sreče. Shirley Temple v glavni vlogi.

* Esplanade kino. »Pesem pomladi«, dunajska opereta očarljive glasbe. Magda Schneider, W. Albach Retty.

* Union kino. »Tarzan lunak« eksotični vefilm senzacij in pustolovščin. Tarzan v novih smelih podvigih!

Mariborsko gledališče

Ponedeljek: Zaprt.

Torek, ob 20. »Kralj na Betajnovi«. Red D.

Sreda: Zaprt.

Četrtek, ob 20. »Vse za Salom«. Red C.

Gledališki abonenti, ki so v zaostanku s plačilom abonmaja, so nujno naproseni, da poravnajo svoje zaostanke čimprej, ker je tudi gledališče ob novem letu primorano, da uredi svoje obveznosti.

Nabrošamo Vas

da naročite Male oglase za naš list v upravi »Večernika« (Kopališka ul. 6) ali v poslovalnici (Aleksandrova c. 13) vsak dan najkasneje do 9. ure dop.

Za soboto

pa prosimo, da naročite Male oglase že v petek

dopolne ali popoldne, ker za Male oglase, naročene že v soboto dopoldne radi prejšnjega zaključka lista žal ne moremo sprejeti jamstva, da bodo priobčeni po želji cenjenih naročnikov.

Uorava »Večernika«

Kultura

Cankarjeva proslava v Ptuj

V spomin smrti Ivana Cankarja je Dramsko društvo naštudiralo »Lepo Vidoe, tisto njegovo dramsko pesnitve, ki se ji naši odradi izmikajo zaradi razumljive zadrege: v kaki zamisli in sceni jo naj z odra posredujejo, da bi bolj in lepše oživela, kakor v dosedanjih? Saj so jo prav zato tudi imeli le dva — ali trikrat v svojih repertoarjih. Nemogoče je namreč v tako rekoči zajeti tisto brezstalnost romantičnega in subjektivističnega simbolizma, ki je tako značilen za Cankarja, in ki ga vsako vovkrenje v realistične odrske sponde vendar le duši in mu krha razmah vizionarnosti ter poetičnega netvarnega, ob katerem realnost več ne igra važnosti.

Režiser Žižek je imel težko nalogo, kako bi se naj najbolj približal delu in na kateri način bi najuspešneje zbudil in posređoval idejo in hrepenenje Lepa Vide uvaževal, ne da bi imel oporo v snovi, kakor je to mogoče drugod. Težiče izvedbe je položil v vizije, s katerimi je za tenčico, s katero je oder razdelil na dve polovici, v obliki zunanjih znamenj — raznih siluet in filma — nakazal notranje življenje

nastopajočih oseb. Tudi tako ni zbujal jasnih pojmov, kot bi si kdo želel, saj ne bi mogel. Z rahlimi naznačili, z barvo in svetlobo je le hotel zbuditi občutje. Pomagal si je tudi z Beethovno muziko, ker je z njo hotel dvigniti paralelno vrsto čustva v svet prefinjenih idej, predstavi in občutij. Šlo mu je pri tem za muzikalni zvnek, ki je važnejši simbolistiki kakor smisel. Te vizije so dosegle posredovanje predstavi posebno pri Poljanu, ko je v agoniji in v rešitvi Poljančevega, Mrvinega in Damjanovega dvojnika. Drugod so mogoče katerega nekoliko speljale od Cankarjevega besedila, ki že samo od sebe oblikuje ideje z besedo, ki je pri njem čudovita vsota izraznih sredstev. Za vizuelne pa je tako gotovo bila podprta in podčrtana.

Po tišini, v kateri smo dihi zadržali, lahko mirno trdim, da nas je »Lepa Vidoe« v tako originalni izvedbi veliko bolj približala Cankarjevi ideji in njegovemu hrepenenju, ki se je tudi v nas laže zganilo in dvignilo v doživetje, kakor je to recimo v glasbi, pri slikah in v življenju sploh, četudi dostikrat tega ne znamo in

ne moremo tako povedati ali označiti, kakor bi radi. To pa je posebej velja za Cankarjevo »Lepo Vidoe«!

O igralcih v taki režiji ne moreš tako izpregovoriti, kakor je to navada, preveč jih neka skupna nagnjenost in enovit odnos do režiserjeve zamisli. Vse njihovo igralsko stremljenje se zlija v zavesten izraz celote, ki se vsega zaveda in ki ji je vse jasno.

Tudi »Vzajemnost« je prisrčno in z zelo pestrim sporedom predavanj, recitacij in dramskih odlomkov proslavila 20-letnico smrti Ivana Cankarja. Podrobneje pa, žal, ne morem kaj več omeniti, ker se je nisem mogel udeležiti.

A. Debenak.

k. Pes v svetovni in domači knjigi. Pri zagrebški založbi Binozi je izšla v redakciji dr. V. Pavlakovića zanimiva knjiga »Pes u svjetskoj i domaćoj knjizi«. Je to zbirka črtic, novel in odlomkov romanov iz življenja psov. Zastopani so mnogi pisatelji angleškega, francoskega, italijanskega, ruskega, češkega slovstva itd. Več sestavkov je izpod peres hrvatskih in srbskih avtorjev, Slovence pa zastopa Ivan Cankar s črtico »Firbec«, ki je objavljena v slovenskem izvirniku.

k. Voduške pesmi. Koncem februarja ali v začetku marca izda Tiskovna založba v Mariboru v posebni zbirki pesmi Bože Voduške. Voduek je med našo mlajšo generacijo ena najmočnejših pesniških osebnosti, zato bo ta njegova prva knjižna zbirka gotovo vzbudila veliko zanimanje.

k. Slovenska mladina. Decembra je izšel tretji zvezek novega mesečnika naše srednješolske mladine, posvečen spominu dvajsete obletnice smrti Ivana Cankarja. Ostalo vsebino izpolnjujejo pesmi, prozni sestavki in članki, katere so prispevali večinoma avtorji, ki se poslužujejo psevdonimov. Pri reviji, ki izhaja v Ljubljani, se krepko uveljavlja tudi mariborska mladina.

k. »Pes nikoli ne žre psovo«, pravilo angleški pisatelji, ki so odgovorili na anketo »News Chronicle«, če čitajo dela svojih kolegov. Prav vsi pravijo, da jih čitajo. Vendar pa nekateri manj. Miss Rebecca West zelo dobro pozna sveto pismo, Shakespearea in Milana. J. B. Priestley, avtor priljubljenih komedij, še vedno čita večinoma znanih avtorjev. Gilbert Frankau pa je že najmanj 20 krat začel čitati Dickensove »Pickwickovce«, vendar ni predal nikoli več kot 10 strani.

Sport

Otvoritveni tek na Pohorju

Včeraj je ISSK Maribor otvoril zimsko-sportno sezono na področju MZSP-e s propagandnim tekom na progi 10 km v okolici Ribnice na Pohorju. Pri odličnih snežnih prilikah (droben pršič) je startalo 20 tekmovalcev, ki so pokazali razmeroma dober uspeh, čeprav so celo noč silvestrovali v Klubskem domu. Proga je bila srednje težka, potekala je večinoma po valovitem svetu, le malo je bilo ravnine. Višinska razlika je znašala 150 m.

Ob pol 11. so startali pred Klubskim domom (gostilna Osrajnik) seniorji; med njimi se je kot prvi plasiral podvezjen prvak Faneli Kar (ISSK Maribor) v času 37:12,10, sledi mu: 2. Sodec Kar (Maribor) 42:55,6, 3. Subic Janko (ISSK Maribor) 45:16, 4. Marguč Ernest (ISSK M) 45:19,3, 5. Osrajnik Albin (Ribnica) 45:47, 6. Hren Stanko (ISSKM) 45:58,4, 7. Welle Kurt (ISSKM) 46:37,2, 8. Dur-

java Ostož 48:20, 9. Finkes Rudi (ISSKM) 52:19,11, 10. Šerbec Franjo 53:34, 11. Kompara Marjan 54:50. Izmed ostalih tekmovalcev je eden odstopil, rezultati ostalih pa niso bili priznani, ker so na progi zašli, čeprav nehoje.

Ob ¾ na 12. so startali domači ribniški fantje, po starosti subjuniorji do 14. leta, na progi 3 km. Prvi je došel na cilj Osrajnik Mirko v času 23 min., 2. Švaiger Lenart 24 min., 3. Švaiger Alojzij 24:10, 4. Vesjak Zdravko 24:30, 5. Mihelič Alojzij 24:31, 6. Baher Toni 27 min. Izven konkurence je startal še domačin Osrajnik Jožef (15 in pol leta) ter dosegel čas 15:30.

Tekmovanje je bilo vzorno organizirano ter je poteklo brezhibno. Vodja tekmovalstva in vrhovni sodnik je bil g. Golubovič, tehnični vodja pa g. Purkelec. Pri krasnem vremenu je potek tekmovalstva zasledovalo tudi veliko število občinstva.

Peter (Smk Ljubljana) 195,8, 5. Knific Jože (Bratstvo) 193,3.

Juniorji: 1. Bukovnik Leo 24,9 točke (skoki 20,5, 21, 21,5), 2. Razinger Lojze (oba Bratstvo) 210,5, 3. Poldaj Janez (D-M) 210, 4. Brun Albert 201, 5. Huder Jože (oba Bratstvo) 197.

NEDELJSKI HOKEJ NA LEDU

V Zagrebu je KSU iz Karlovca zaslužen premagal ZKD z rezultatom 1:0 (1:0, 0:0, 0:0). Zagrebčani so bili očitno v »novoletnem razpoloženju«.

ITALIJANSKO NOG. PRVENSTVO

Včeraj se je odigralo v Italiji popolno kolo ligaškega tekmovalstva. Rezultati: Liguria:Torino 2:1, Juventus:Milano 2:2, Tristina:Novara 0:0, Lucchese:Lazio 2:1, Modena:Bologna 1:1, Roma:Livorno 4:1, Napoli:Barl 1:1, Ambrosiana:Genova 1:0. V prvenstvu vodi Liguria, sledita Torino in Bologna.

V Varaždinu je pri velikem zanimanju gostovalo moštvo Maratona iz Zagreba ter po lepi igri porazilo domačo Slavijo s tesnim rezultatom 3:2 (1:0, 1:0, 1:2).

s. Zagrebški HASK je dobil povabilo za gostovanje na Malti proti koncu januarja. Izgleda, da se bo odzval.

s. Mitit ne gre na Jamaiko. Ker so prieditelji Mititove turneje na Jamaiko zmanjšali finančne pogoje, Mitit verjetno ne bo potoval na Jamaiko. Za enkrat bo z gđ. Helo Kovacevo sodeloval pri tekmovalstvu za prvenstvo nordijskih držav v Stockholmu, nato pa se bo verjetno skupno s Punčecem podal na turnejo po Ameriki.

s. Anton Dembič, znani sportni delavec zagrebške »Concordie«, ki je Punčeca odkril in podpiral, pravi, da je izključeno, da bi pariške vesti o prestopu Punčeca med profesionalne odgovarjale res-

niči, ker bi ga Punčec o tem prav gotovo obvestil, češar mu pa v pismih ne omenja.

s. Švedsko hokejsko moštvo AJK Stockholm je v Berlinu premagalo Rot-Weiß Berlin s 5:1 (2:0, 1:0, 2:1).

s. V tekmovalstvu za Spenglerjev pokal v Davosu vodi EHC Davos. Porazil je študente iz Oxforda 21:0 (6:0, 8:0, 7:0) ter dosegel s tem tretjo zmago; Göta iz Stockholm je v podaljšku zmagal nad Sch K Curih 3:2 (1:1, 1:0, 0:1, 1:0).

s. Kanadsko moštvo Smoke Eaters je v Hamburgu v hokeju na ledu z 8:0 (5:0, 1:0, 2:0) porazilo nemško reprezentanco.

za prireditve zimskih olimpijskih iger 1944 se je doslej kot edini interes javila Švedska, za prireditve pride v pošte Oestersund, toda le pod pogojem, da pride prej do pomiritve med Mednarodnim olimpijskim komitejem ter FIS-om, nasprotnem slučaju bodo Švedi priredili le svetovno smučarsko prvenstvo.

s. Medmesno tekmovalje Wien-Breslau bo 7. maja. Na Dunaju se bodo sportniki kosali v nogometu, rokometu, hokeju, orodni telovadbi, lahki atletiki itd.

s. Marija Lenk, nemška izseljenka v Rio de Janeiro, je poleg Nizozemske Jopie Waalberg edina preplavala 200 m prsno v manj kot 3 minute. Rabila je za to progo 2:57 ter je le za 1 desetino sekunde zaostala za še nepripranim Nizozemskim rekordnim časom.

s. Štiri pavalne rekorde v enem tednu je postavila Parižanka Simone Cardet. Njena zadnja dva uspeha sta izboljšanje državnega rekorda v prsnem plavanju na 4:4 (7:06,2) in 500 m (9:01,6).

s. Radi Toldija, radi surovosti popularnega madžarskega nogometaša, je prišlo do spora med Italijo in Madžarsko, ki se je sedaj zaključil s tem, da je Madžarska nog. zveza obljubila, da v bodoče ne bo več postavljala Toldija proti Italiji.

s. Razen Arsenala pride spomladi v Nemčijo tudi Stoke City, ki bo z nemškimi klubi odigral 4 tekme.

s. V semifinalnem tekmovalstvu za pokal švedskega kralja Gustava V. med Nemčijo in Švedsko bodo Nemčijo zastopali igralci Henkel, Menzel, R. Redl in Menzel W. Tekmovanje bo od 6. do 8. jan. v Stockholmu.

s. Grasshoppers in Servette v Švicl sta se delila prvi dve nagradi, ki jih je razpisal neki sportni mecen za najbolj fair nog. moštvo v jesenski sezoni. Tretjo in četrto nagrado sta dobila FC Grenchen in Young Fellows.

s. Praška Sparta bo gostovala danes v Curihu proti Grasshoppersu.

Šah

Turnir v Hastingsu

Prvo kolo.

Devetnajsti božični turnir v Hastingsu, ki se ga udeležuje 10 znanih igralcev,

med njimi tudi naš velemojster Pirc, se je začel. V prvem kolu sta dr. Euwe in Sergeant po izmenjavi figur kmalu sklenila remis. Sir Thomas je igral Laskerjevo varianto ortodoksne obrambe nasproti Pircu. Kmalu sta zamenjala večino figur. Pri tej izmenjavi je siru Thomasu ostal kmet na kraljevem krilu. Da bi dosegel prosto sedmo linijo, je tega kmata žrtvoval, dobil pa je drugega na kraljičini strani. Vendar mu ta majhna prednost ni zadostovala, da bi partijo dobil ter sta remizirala. Szabo je imel srečo, ker je prehitro napadel, češar pa Milner-Barry ni vdal. Szabo je z elegantno žrtvijo kraljice odločil zmago v svojo korist. Golombek in Klein sta prekinila — verjetno bosta remizirala. Prav tako sta prekinila Landau in Tylor.

Drugo kolo.

V drugem kolu sta Landau in Tylor odigrala prekinjeno partijo in remizirala. Szabo je že v jutranjih urah premagal Kleina, Milner-Barry je proti Pircu pokazal novo potezo v eni izmed njegovih priljubljenih variacij dunajske igre. Računal je, da bo Pirc padel v dve pasti ob enem, pa se mu je račun ponesrečil ter je pri tem izgubil še kmata brez vsake kompenzacije. Ko sta zamenjala stolpa, je prišlo do končnice s kraljicami in kmeti. Pirc je imel še vedno prednost enega kmata. Take končnice so precej redke in imajo to lastnost, da se vlečejo lahko v neskončnost. Vendar je Pirc v 51 potezah zmagal. Prav tako je zmagal Landau proti Sergeantu. Dr. Euwe je v tipični pozicijski igri premagal Golombeka. Točno ni mogoče reči, kje je Golombek naredil napako. Sir Thomas je najprej prekinil partijo s Tylorjem, nato pa se je slednji vdal, ker je bila pozicija za njega izgubljena.

Stanje po 2. kolu: Szabo 2, Pirc, dr. Euwe in Thomas 1½ itd.

»REZERVNA« TURNIRJA

V prvem »A« rezervnem turnirju je naš mojster König premagal Italijana grofa Sacconija, Saemichs in Prins sta prekinila, Mieses pa premagal Luckisa. V drugem kolu je König premagal Schellingsa, vse druge partije pa so bile prekinjene. Po drugem kolu vodi König z 2 točkama, sledijo Mieses 1 (1 prekinjena) ter Schellings, Abrahams, List in Hönlinger po pol točke (zadnji trije po eno prekinjeno).

V prvem »B« rezervnem turnirju vodi Perlmutter z 1,5 točke, sledijo Morrison, van Doesburgh, Ritson Morry, Thomas, van Seters in Winse s po eno točko ter Kito, Jackson in Füsler s po pol točke.

Rešitev križanke štev. 14.

Vodnaravno: Japonska, aparat, gem, daga, Olib, led, rog, ne, iz, Sem, viseti, Azov, kij, idi, Iva, Majar, na, Arago. — Navpično: Jagodina, Apel, zima, Pamir, voda, or, Boljvija, nad, ar, stol, sekira, genetik, akademija.

St. Ili ob prevarantu 1918

Jože Poljanec, strok. učitelj v pok.

Prijetna dolžnost mi je, da se spomnim pomembnega podčastnika, ki je bil v seznanu vpisan z imenom: Nemec. Nisem imel pozneje več prilike, videti tega odličnega narodnjaka, katerega sem spoznal kot odločnega borca za jugoslovansko svobodo med svetovno vojno, pri čemer je tvegval svoje življenje, a po naključju ušel smrti. Bil je izredno izvežban in preiskuščen v smotnem opazovanju naših nasprotnikov in mi je preskrbel mnogo točnih in koristnih informacij po vsaki svoji službi.

Vse se je godilo in vršilo tako gladko in ugodno, da je 4. novembra varnostna straža že izvrševala svoje poverjenosti v polni meri. Zapornica na državni cesti, kjer sta noč in dan stražila po dva vojaka s puško na rami, je bila redovno največja kurioznost za mlado in staro. Tu se vse zbiralo od blizu in daleč, da se prepriča na lastna ušesa, kaj vse se govori o izidu vojne: tu so si napasli oči tudi na vedno novih prizorih. Vsi avtomobili so se morali ustaviti pred močno žrdjo, ki je zapirala cesto od jarka do jarka. Velikanski avtomobil z izredno opremo, na katero so se peljali najvišji

vojaški dostojanstveniki proti Dunaju, je bil predmet kosebne pozornosti. Medtem ko sem pregledoval listine (podpis g. Lajnišča, takratnega načelnika mariborskega glavarstva, sem na prvi pogled spoznal), sem slišal z avtomobila edine besede: »Sprachgrenze«.

Vozniki in pešci so se tu ustavljali in zvedavo prisluškovali razgovorom zbrane množice. Naši stražarji so bili dobro poučeni, kaj treba pojasniti domačinom in kaj tujcem. Sicer pa je večino dneva prebival na tem ljudskem zbirališču naš idealni Ivan, ki je znal vsakega razločati in pojasniti namen našega gibanja in razložiti zgodbe svetovne vojne. Ljudje so izvedeli, da so fronte v razslu, posebno južna, da se bo vojska po umiku vračala po državni cesti skozi St. Ili in je velika nevarnost, da se sprost v njem, ki bodo ropale in plenile po posevstvih in domovih od državni cesti ter njeni bližini. Posestniki so imeli od vseh novic, pojasnil in nasvetov mnogo koristi in so v usodnih dneh po cele noči bedeli in čuvali svoje imetje. Dosti skrbni in opravka je imela straža z vozniki, ki so peljali teče natovorjene vozove železa ali pa lesa v murske mlince in žage. Nekateri niso hoteli sprevideti nevarnosti, da lahko izgube ves tovor, drugi pa, ki so se celo od Sv. Trojice in od Sv. Lenarta pripeljali do zapornice, so tu obrnili in se radi vrnili

domov, ko smo jih opozorili na velike spremembe, ki se bodo izvršile v bodočih dneh.

Izredno življenje se je začelo na državni cesti, ko so se vračale množice vojaštva z južne fronte (train). Skozi vse kraj so se pomikale dokaj mirno in vse je poteklo gladko brez razburljivih dogodkov. Vojaki, ki so imeli denar, so si v gostilnah nabavili krepčila, drugi so skušali z zameno svoje ali pa državne lastnine pridobiti denar in pijačo. Največjo vrednost so imele cigarete in tobak. Vsi so bili zelo izmučeni od dolgega potovanja in pomankanja živeža, in so pri vseh zbujali sožalje. Vsakdo jim je rad postregel, če je bil mogel ter vlijudno in prilazno dajal obvestila in nasvete, če so jih želeli. Največje težave so imeli s konji. Vso dolgo pot niso imeli nič drugega z njimi, kot dosti skrb, sledniji pa so jih vendar moral prepuštili neznanu usodi.

Izmučene živali so stradale, ker ponekod ob cesti ni bilo dobili sene ne za dejanar ne za zameno. Tako so do St. Ili vstrajali samo zdravi konji boljše plemena, katere so z vsemi žrtvami in zadnjimi sredstvi spravljali naprej in naprej, dokler se je dalo. Ko pa so končno poslali vsa sredstva za njihovo vzdrževanje, so jih prepustili nemili usodi. Take živali so potem tavale po cesti brez vodstva in nadzorstva za vsem drugim, kar se je pomi-

kalo po cesti in sledile edino svojemu nagonu v boju za obstanek. Tu si opazili zadremano kijuse, ki je stal sredi ceste s povešeno glavo, kakor bi bilo zamišljeno v svojo neznožno usodo, tam je na paši zablodil konjič predaleč s ceste na prostem travnik, zopet drugi pa krenil na stranske poti in steze, ne oziraje se na kažipote. Z glasnim rezgetanjem so klicali ti zapušteni in zavrnjeni trpinj nekoga na pomoč, ponekod so se približali celo gosposdarskim poslopjem kot bežali in se ustavili pri vodnjakih in senikih. Ti prišli so s pretresljivimi glasovi oznanjali svojo bodo kmečkimi konjem, ki so stali v hlevu pri polnih jasilih, in včasih res dobili odziv kot povabilo, naj pristopijo v njihovo vrsto. No, kmetje ponajveč teh lačnih gostov niso podili od hiše, smatrali so jih pač za revne popotnike brez vseh sredstev, jih vzeli pod streho in jim postregli po svojih močeh. Le malo konj je bilo uporabnih za vprego, večinoma so bili izvežbani za ježo. Za voz bi jih morali posebej navajati. Pozneje je te konje, ki so našli zavetja in rešitve pri kmetih, pobrala posebna komisija in jih zopet porazdelila v službo po vojašnicah. Dosti pa jih je izginito, da nikdo ni zvedel kam.

(Se nadaljuje.)

Ne pozabi naročnine!

